

at støtte os paa den nyere Tids Undersøgelser; thi vor egen Retshistorie har en aldeles bestemt Forskjel i Beviistheorien mellem crimelle og private Sager. Dengang der i Danmark bestod Rævningeretter — de bleve navnlig indførte ved Valdemars Love i criminelle Sager — dømte de efter Skjøn, de vare ikke bundne ved Beviisregler; men paa samme Tid anordnede de daværende danske Love, at i private Sager skulde der følges de lovbundne Beviisregler. Dette, troer jeg, kan godtgjøre, at Retsudviklingen kan i een Art Sager være tjent med et frit Skjøn som Beviis og i en anden Art af Sager gjør bedst i at fordre lovbundet Beviis. Jeg seer ikke, hvad der skulde være i veien for, at den samme Adskillelse i Henseende til Beviismaaden, som fandt Sted i Middelalderen, blev brugt nu, naar vi vende tilbage til Rævningeretterne. Det er overhovedet min Tro, at naar man har en Retsudvikling, der saaledes som den danske ikke forstriver sig fra fremmede Love og fremmede Institutioner, saa skal man ikke afvige fra de Sætninger, der have vundet ubestridt Anerkjendelse, uden at det paavises, at de ikke ere brugelige længere i Henseende til de stedfindende Forhold. Men et saadant Beviis er ikke ført; der er fra de Herrer, som her komme med Begjæring om frit Beviis, Intet fremført, som kan godtgjøre, at Handelsfager ikke kunne være underkastede de almindelige Beviisregler. Det er de Herrer's Sag at opløse os om, at Handelsforholdene og den commercielle Udvikling, som skal være Gjenstand for Søs og Handelsretten, er af den Art, at de sædvanlige Beviisregler efter den danske Lovgivning ikke fortjene elley ikke bør anvendes derpaa; men Godtgjørelsen heraf troer jeg endnu ikke er leveret af de ærede Forslagsstillere. Have vi da faaet dette Udfast herind i Salen, fordi man har sagt, at de danske Love ikke længere buede til Grundlag for danske Handelsfagers Paakjendelse? Nei, det er kommet herind af formelle Hensyn, det er kommet herind for at tilveiebringe en hurtigere Afgjørelse af Søs og Handelsfager, og for i den Slags Sager at tilveiebringe Domstole, som vare kjendte med Handelsvæsenet. Den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 1ste Valgkreds (A. Hage) har fremsat Sagen omtrent saaledes, som om der

ikke vil kunne gjøres Handelsgrundsætninger gjældende ved Afgjørelsen af Søs og Handelsfager, naar Beviiset er bundet; men jeg maa gjøre det ærede Thing opmærksom paa, at en saadan Forsætning er feilagtig; der er slet Intet i veien for, at Handelsgrundsætninger bringes til Anvendelse efter lovbundet Beviis. Der er mange Spørgsmaal vedkommende Handelsvæsenet, som alene afgjøres efter Handelscontume, og denne Afgjørelsesmaade udelukkes ikke derved, at der skal dømmes efter faste Beviisregler; den danske Ret anerkjender Handelscontume for at være et Beviis i Handelsfager, ja den danske Handelsret gaaer endogsaa saa vidt, at den antager, at bestaaende Love kunne sættes ud af Kraft ved Handelscontume, og jeg vil blot nævne et eneste Exempel, som sikkerlig er en stor Deel af det ærede Things Medlemmer bekjendt: Længe før man fik Loven af 6te April 1855, var det antaget, at 6 pCt. Renter i Handelsfager vare lovlige, derom indeholdtes der ikke Noget i Lovgivningen, men det var Handelscontume, og det har i mange Aar været anerkjendt af Domstolene for at være staaende Ret. Saaledes kan der paavises flere Exemppler, som godtgjøre, at den danske Lovgivning og de retslærde Dommere have indrømmet Handelscontume fuldstændig Afgjørelse, men det, som man efter min Mening ikke skal give Slip paa, det er, at naar man har, hvad der ellers i Landet antages for fuldstændigt Beviis, skal det ogsaa være afgjørende i Handelsfager. Naar jeg har en Mand's skriftlige Tilstaaelse for en Ting, saa skal han ikke for en Handelsret kunne snakke sig fra sin Haand, han skal være bunden ved den; naar jeg har to Vidner, skal Handelsretten ikke have Lov til efter § 43 at skrive i en Dom, at der vel er to Vidner, men at der dog er noget Andet, som man før skal tage Hensyn til. Hvorledes vilde det see ud, naar der staaer i § 43, at Rettens Kjendelse og Dom skulle være ledsagede med Grunde, og man saa fra en saadan Domstol fik en Dom, der gik ud paa at tilfidesætte en positiv gjældende Lovbestemmelse paa Grund af Hensyn. Jeg troer virkelig ikke, at det vilde fortjene den Roes, som den ærede Rigsdagsmand for Mariager (A. Hage) har tildeelt fremmede Handelsretter, og det vilde dog ikke være hen-